

Niemiecki projekt taryfy cłowej.

Od wielu już miesięcy obiegały dzienniki niepokojące pogłoski o zamierzonym przez rząd niemiecki podwyższeniu ceł po upływie obecnie obowiązujących traktatów handlowych, pewności jednak w tym względzie nie było, a nawet spodziewano się, że jak to mówią, będzie z wielkiej chmury mały deszcz. Tymczasem nadzieje te zawiodły najzupełniej. Rząd niemiecki ogłosił niedawno nareszcie w Reichsanzeigerze projekt nowej taryfy cłowej, który przeszedł wszelkie obawy i wywołał w postronnych, stosunkami handlowymi z Niemcami stykających się państwach wielkie zaniepokojenie a poniekąd i zdziwienie, w samych zaś Niemczech, oprócz agraryuszy i wielkich fabrykantów przyjęty został w ogóle nieprzychylnie, wygląda bowiem tak, jakby był zapowiedzią ze strony Niemiec chęci izolowania się, co nie byłoby wcale pożądanem dla wielkich rzesz konsumentów, a kto wie, czy nie odbiłoby się z czasem na ogólnym położeniu ekonomicznem, jeżeliby sąsiedzi chcieli się Niemcom odpłacić wzajemnością. W obec tego, że niektóre artykuły, bardzo poważne pozycje w obrocie handlowym z Niemcami stanowiące, obciążone zostają cłem niemal o 300% wyższem od dotychczasowego, dojście do skutku traktatów handlowych staje się bardzo wątpliwem, na każdy zaś sposób układy odbywać się muszą z wielkimi trudnościami i będą nader mozolną pracą, wymagającą bardzo wielkiej ostrożności, szczególnie przy układaniu się o pozycje kompensacyjne.

Niemcy są głównym odbiorcą artykułów wywozowych, przeważnie produktów gospodarstwa ziemiańskiego Austro-Węgier, które też podniesieniem ceł ze strony niemieckiej w pierwszym rzędzie będą dotknięte i tu się nasuwa gwałtem pytanie, co to za sprzymierzeniec, który aliantowi swemu, zaprowadzając cła iście protekcyjnistyczne, zagraża zamknięciem targów zbytu najważniejszych jego artykułów wywozowych, co oczywiście wyrządza mu ogromną szkodę. Nie mówiąc tu o produktach rolniczych: zbożu, bydłe, nierogaciznie i wytworach przemysłu, opartego na przeróbce ziemiopłodów, uderzać musi szczególnie ocalenie naszej produkcji leśnej, która np. w r. 1899 z całości wywozu (397 000 wagonów) wysłała do Niemiec 231 000 wagonów,

a więc prawie dokładnie $\frac{2}{3}$. Dobry artykuł o znaczeniu ujemnem nowej niemieckiej taryfy cłowej dla leśnictwa austro-węgierskiego ogłosił w *Oester. Forst.- und Jagd-Zeitung* pan A. Künzler; na początku podał dłuższy szereg pozycji z niemieckiego projektu taryfy cłowej, zestawiając z projektowanem nowem cłem, obecne cła autonomiczne i cła traktatowe; wszystko w markach niemieckich. Z tych pozycji przytaczamy dla przykładu wybitniejsze, blisko nas obchodzące (w kolumnie cła traktatowe znak — — wskazuje, że cła autonomiczne obowiązują także kraje traktatami handlowymi objęte):

	Nowe cło	Obecne cło au- tonom	Obecne cło trak- tatowe.
B) Produkta gospodarstwa lasowego :			
(73/5) Drzewo budulcowe i użytkowe, szczególnie nie nazwane:			
73) nieobrobione albo jedynie w poprzek siekierą, lub piłą przycięte, z korą albo bez niej:			
twarde	}	za 1 cetn. metr.	
		0·20	0·20 —·—
	}	albo za 1 festmeter	
		1 80	1·20 —·—
miękkie	}	za 1 cetn. metr.	
		0·20	0·20 —·—
	}	albo za 1 festmeter	
		1·20	1·20 —·—

UWAGA. Nieobrobione albo tylko w poprzek siekierą lub piłą przycięte drzewo budulcowe i użytkowe na domową albo rękodzielniczą potrzebę mieszkańców pasu granicznego, wnoszone lub zwożone zwierzętami, jest wolne od cła z zastrzeżeniem użycia i z ograniczeniem na 10 Fm w jednym roku kalendarzowym dla każdego uprawnionego odbiorcy.

74) w kierunku długości ociosane, albo w inny jaki sposób siekierą przysposobione lub rozdrobnione; także dranice i różnymi sposobami wyro-

Nowe cło	Obecne cło au- tonom.	Obecne cło trak- tatowe
-------------	-----------------------------	-------------------------------

obrobione trzaski do klarowania (Klärspäne).

twarde

za 1 cetn. metr.			
0·50	0·40	0·30	
albo za 1 festmeter			
4·00	2·40	1·80	

miękkie

za 1 cetn. metr.			
0·50	0·40	0·30	
albo za 1 festmeter			
3·00	2·40	1·80	

75) w kierunku długości tarte albo też w inny sposób przygotowane, nie heblowane

twarde

za 1 cetn. metr.			
1·25	1·00	0·80	
albo za 1 festmeter			
10·00	6·00	4·80	

miękkie

za 1 cetn. metr.			
1·25	1·00	0·80	
albo za 1 festmeter			
7·50	6·00	4·80	

UWAGA do Nr. 73—75.

1. Parzone, impregnowane albo jakąkolwiek chemiczną drogą przyrządzone budulcowe lub użytkowe drzewo podlega dodatkowemu, który wynosi:

w razie oclenia według objętości za 1 *Fm* 2·40 *Mk*.

w razie oclenia według wagi za 1 cetn. metr.:

twardego drzewa	0·30 <i>Mk</i>
miękkiego „	0·40 „

2. Spławy (tratwy) podlegają ocleniem jako drzewo.

79 Progi kolejowe, siekierą obrobione także na nic więcej, jak na jednej

stronie podłużnej piłowane, nie heblowane:

z twardego drzewa

z miękkiego drzewa

Nowe cło	Obecne cło au- tonom.	Obecne cło trak- tatowe
-------------	-----------------------------	-------------------------------

}	za 1 cetn. metr.		
	0·40	0·40	0·30
}	albo za 1 festmeter		
	3·20	2·40	1·80
}	za 1 cetn. metr.		
	0·40	0·40	0·30
}	albo za 1 festmeter		
	2·40	2·40	1·80

UWAGA: Parżone, impregnowane albo jakąkolwiek chemiczną drogą przyrządzone progi kolejowe podlegają dodatkowi cłowemu, który wynosi:

w razie oclenia według objętości
z 1 *Fm* 2·40 *Mk*

w razie oclenia według wagi za
1 cetn. metr.:

twardego drzewa	0·30 <i>Mk</i>
miękkiego drzewa	0·40 „

80) Klocki do brukowania

}	za 1 cetn. metr.		
	1·00	0·40	0·30

UWAGA. Parżone, impregnowane albo jakąkolwiek chemiczną drogą przyrządzone klocki do brukowania podlegają dodatkowi cłowemu 0·40 *Mk* za 1 cetn. metr.

81) Piasty, dzwona, sprychy albo na te przedmioty wyraźnie przygotowane drewna

1·00	0·80	0·30
------	------	------

82) Drewno bednarskie (klepki i denka, także na ten cel wyraźnie przygotowane drzewo, niefarbowane, nie heblowane

z dębiny	0·30	0·20	—·—
z innego drzewa	0·40	0·40	—·—

UWAGA. Proste obrobienie ośnikiem albo wygładzenie wąskich boków heblo-

	Nowe cło	Obecne cło au- tonom.	Obecne cło trak- towane
waniem nie wywiera wpływa na oclenie.			
83) Łozina, także łupana, nieobłuszczona; także faszyny	0·55	0·40	0·30
obłuszczona	4·00	3·00	—·—
84) Łaski obręczowe (rozłupane na ob- ręczce do beczek i skrzyń), także w kręgi zgięte:	0·55	0·40	0·30
nieokorowane, nie heblowane; oko- rowane, nie heblowane; nieokoro- wane i okorowane, heblowane albo do bezpośredniego użytku jako obrę- cze, tak zwanym zamkiem opatrzone	4·00	3·00	—·—
UWAGA do nr. 83 i 84. Wyglądzenie płaszczyzny rozskalenia, połączone ze spo- sobem łupania łoziny i lasek obręczo- wych nożem i t. p. nie znaczy hyblowanie.			
85) Drzewo do wyrobu mechanicznego miazgi drzewnej (Holzmasse, Holz- stoff) albo chemicznego wyrobu masy drzewnej (celulozy, Zellstoff), nie dłuższe jak 1·20 m i nie grubsze jak 24 cm w cieńszym końcu, przy zastrzeżeniu użycia			wolne od cła
86) Drzewo opałowe (sągowe), pniaki, pręcie, trzaski, korzenie, szyszki, wyługowana garbówka także pra- sowana			wolne od cła
87) Węgle drzewne, także sproszkowane; brykiety z węgla			wolne od cła
91) Kory garbarskie	0·50	0·50	wolne od cła

Z powyższego zestawienia widać, że prawie wszystkie ar-
tykuły drzewne, które możemy wywozić, podlegać mają pod-
wyższonym cłom, nie wydającym się na pierwszy rzut oka tak
uciążliwymi, jakimi są w rzeczywistości i jakie dla nas w Galicyi
pociągałyby konsekwencye w razie, gdyby przy zawieraniu
traktatu handlowego Austro-Węgier z Niemcami nie dały się
osiągnąć znaczne obniżenia.

Jeżeli z przytoczonych pozycji projektowanej taryfy cłowej trzy przedostatnie (nr. 85, 86 i 87), pozostające wolnymi od cła, usuniemy, to, cła od wszystkich innych artykułów są mniej lub więcej podniesione, od niektórych nawet bardzo znacznie, do czego przyczynia się najprzód rozgatunkowanie drzewa na twarde i miękkie, którego to rozróżniania nie było w dotychczasowych taryfach traktatowych; — następnie przyczynia się do podniesienia wysokości cła nowe ustosunkowanie objętości do wagi. Przy opłacie cła według wagi niema wprawdzie na jednostce cłowej (na 1 cetnarze metrycznym) twardego i miękkiego drzewa różnicy, ale zato stosunek objętości do wagi uległ w nowej niemieckiej taryfie znacznej zmianie, zwiększającej wysokość cła w razie często koniecznego opłacania tegoż według wagi. Gdy dawniej przy krągłym, ociosanem i tartem (piłowanym) drzewie liczone 6 cetnarów metrycznych na 1 festmeter, to w przyszłości stosunek taki pozostanie tylko odnośnie do miękkiego drzewa wszystkich trzech kategorii; w przyszłości ma się liczyć za 1 festmeter krągłego (nieobrobionego) twardego drzewa 9 cetn. metr., za tyleż ociosanego lub piłowanego twardego drzewa zaś 8 cetn. metr., któreto ustosunkowanie już samo równa się bardzo znacznemu podwyższeniu cła. Stosunek cła od miękkiego i twardego drzewa ma więc być przy drzewie surowem jak 2 : 3, przy ociosanem lub piłowanym jak 3 : 4. W jednostce cłowej (1 cetn. metr.) niema w projekcie różnicy między twardem i miękkim drzewem, wysokość cła jednak od tej jednostki pozostaje wobec teraz obowiązujących traktatów niezmienną tylko w odniesieniu do drzewa krągłego t. j. 0·20 *Mk*; od ociosanego zaś cło podniesione zostało z 0·40 *Mk* na 0·50 *Mk*, od tartego z 1 *Mk* na 1·25 *Mk*. Ze względu na wzmiarkowaną zmianę stosunku wagi do objętości wypada więc dla drzewa okrągłego, chociaż przy niezminionej wysokości cła jednostkowego, przeciw podwyższeniu opłaty od 1. festmetra z 1·20 *Mk* na 1·80 *Mk*, t. j. o $\frac{1}{3}$; od ociosanego twardego drzewa cło podwyższone zostało z 2·40 *Mk* na 4 *Mk* t. j. o $\frac{2}{5}$, od ociosanego miękkiego drzewa 2·40 *Mk* na 3 *Mk* t. j. o $\frac{1}{5}$, od tartego twardego drzewa z 6 *Mk* na 10 *Mk* t. j. o $\frac{2}{5}$, od tartego miękkiego drzewa z 6 *Mk* na 7·50 *Mk* t. j. o $\frac{1}{5}$.

W układzie projektowanej przez rząd niemiecki taryfy cłowej dla artykułów drzewnych przejawia się bardzo wyraźnie chwalebna zresztą dążność popierania własnej produkcji ziemiańskiej i przemysłowej i to pierwszej samem podwyższeniem cła od

poszczególnych artykułów, drugiej zaś przede wszystkim zapomocą niestosunkowo daleko rozbiegającego oclenia drzewa nieobrobionego i piłą obrobionego. Nieproporcya w tem oczeniu już teraz istnieje, w przyszłości jednak nieproporcjonalność ta wzrosłaby do tego stopnia, że cła staną się w najwyższym stopniu protekcyonistycznymi, dla importujących do Niemiec materiały tarte, szczególnie z dalszych stron, niemal wykluczającymi. Również w celu popierania niemieckiego przemysłu pozostawiono wolnym od cła drzewo do wyrobu miazgi drzewnej, zużywanej w Niemczech ogromnemi masami przy fabrykacyi papieru i przetworów celulozowych, gdy cło od 1 cetnara metr. gotowej miazgi drzewnej podniesiono z 1 *Mk* na 1·25 *Mk*.

Jeżeliby niemieckie cła drzewne utrzymały się na projektowanej wysokości, wywarłyby na przemysł i handel drzewny austro-węgierski, opierający się głównie na targach niemieckich, wpływ bardzo ujemny, który musiałby się odbić na rentowności lasów. P. Max Eisler, szef wiedeńskiej firmy handlu drzewnego Josias Eisler & Söhne mówi wyraźnie, że niemieckie podwyższenie cła od tartych materiałów wyrządzi wielką szkodę przemysłowi drzewnemu. Gdy bowiem — pisze on — cło od drzewa krągłego, wynoszące 20 *Mk* za wagon, pozostaje niezmiennione, to cło za wagon tartego drzewa podniesione zostaje z 80 *Mk* na 125 *Mk*. Konsekwencye tego podwyższenia cła wyłaniają się jasno z następującego stosunku między drzewem krągłym i z niego wyrobionym tartym materiałem. Jeżeli się zetrze metr sześcienny drzewa krągłego, otrzymuje się 0·6 metra sześć. materiału tartego; odwrotnie potrzeba 1·68 m^3 , jeżeli się chce wyrobić 1 m^3 tartego materiału. Za 1 m^3 drzewa krągłego płaci się 1·20 *Mk*, za 1·68 m^3 wypada więc 2·01 *Mk* cła. Cło za 1 m^3 materiału tartego wynosi 7·50 *Mk*. Za tę ilość drzewa krągłego, a którego wyrabia się 1 m^3 materiału tartego, płaci się więc 2·01 *Mk*; jeżeli się wywozi materiał tarty, to opłaca się od niego 7·50 *Mk*. Różnica między cłem od drzewa krągłego a cłem od tartego materiału wypada więc na 5·49 *Mk* za 1 m^3 . Następstwem tego jest, że na przyszłość wywożonem będzie drzewo krągłe zamiast materiału tartaczego, skutkiem czego liczne tartaki, przerabiające obecnie drzewo krągłe, nie będą mogły w przyszłości zatrudniać swoich robotników. W roku 1901 wywóz drzewa z Austro-Węgier do Niemiec wynosił w ciągu pierwszych czterech miesięcy samemi deskami 10423 wagony (po 10000 *kg*)

co na rok wynosi 31269 wagonów. Ponieważ cło od tartego materiału podniesione zostało z 80 na 125 *Mk*, wypada z tego podwyższonego cła 1 407 105 *Mk* (31269×45), wpływających do niemieckich kas państwowych. Wyrób jednego metra sześciennego materiałów tartych kosztuje u nas około 2·40 kor. płacy robotniczej; ponieważ 31262 wagony obejmują 625380 m^3 , przeto wynagrodzenie pracy robotniczej robi w jednym roku 1500000 koron. Tę sumę wypłacaną robotnikom, pochłoną prawdopodobnie całkowicie podwyższone cła niemieckie. W Austrii mamy parę tysięcy tartaków, które, o ile opierają się na obrocie handlowym z Niemcami, zdaje się będą musiały być zamknięte i robotnicy utracą zarobek. Cła niemieckie dotkną więc w pierwszej linii robotników. Naturalnie, że w tak zwanych pasach granicznych tartaki będą najpierw pozamykane, drzewo zaś będzie sprzedawane do Niemiec prosto w stanie krągłym. Dla właścicieli lasów w tych pasach, o ile niesą oni może właścicielami tartaków, będzie to wszystko jedno. gdy zamiast materiału tartego odechodzić będzie do Niemiec drzewo krągłe, ale obojętne nie będzie dla właścicieli tartaków i dla robotników, którzy w tych tartakach mieli zarobek. Są jednak w Austro-Węgrzech okolice drzewo produkujące, bardzo od Niemiec oddalone, jak wschodnia Galicya, Bukowina, Siedmiogród i t. p. Uwzględniając koszt transportu nie można z tych krajów w ogóle drzewa krągłego do Niemiec wywozić i tutaj też w skutek podwyższenia cła poszkodowani będą także właściciele lasów, kupiec bowiem drzewa nie zechce stracić owych 45 *Mk*, ale przewali je na sprzedającego. W tych odległych okolicach potanieje więc drzewo, skutkiem podniesienia cła niemieckiego obniży się wartość ziemi i zmniejszy się z niej renta gruntowa. Stosuje się to do wschodnich krajów naszej monarchii, gdzie też poniosą straty kupcy, którzy zakontraktowali pobór drzewa po stałych cenach na kilka lat, tracić będą wzmiankowane już owe 45 *Mk*.

Uwagi te p. Eislera są bardzo słuszne. Wywóz drzewa surowego zamiast materiału tartego będzie możliwy na Śląsku, w Czechach, w zachodniej części Górnej Austrii i Styryi, z Salzburgu i z zachodniej Galicyi, o ile transport wodą możliwy. Produkcya tartaczna, opierająca się na wywozie do Niemiec, będzie prosto zastanowioną i mnóstwo robotników znajdzie się bez chleba. U nas w Galicyi, na Bukowinie, w Siedmiogrodzie ceny drzewa zostaną zdeprymowane przez cła niemieckie. Po-

nieważ wywóz drzewa od nas i z wzmiankowanych krajów opłać się tylko w stanie materiału tartego, przeto rozwinął się przemysł leśny i powstały wielkie fabryczne tartaki, w pierwszym rzędzie też, w następstwie zaprowadzenia ceł niemieckich poniosą szkody przemysłowcy, w drugim rzędzie właściciele lasów, mianowicie w razie nowych sprzedaży.

Co do twierdzenia, że przez podwyższenie ceł od tartego drzewa z pozostawieniem niezmienionej wysokości ceł od drzewa nieobrobionego, wywóz drzewa z Austro-Węgier do Niemiec ograniczony będzie na drzewo krągłe, nieobrobione, to uzasadnia je p. Eisler następująco:

„Różnica między cłem od drzewa krągłego a cłem od drzewa tartego wynosiłby wedle nowej taryfy cłowej 105 Mk na wagonie. Wywóz drzewa z Austro-Węgier do Niemiec jako tartego materiału wynosił w roku 1900 około 56747 wagonów, za które na granicy niemieckiej pobrano około 4500000 Mk cła. Jeżeliby cło od drzewa tartego podniesione było z 80 na 125 Mk od wagonu, natenczas, przyjmując taką samą ilość importu, pobór cła zwiększyłby się krągło o 2550000 Mk corocznie. Wedle dostępnych mi dat statystycznych sprowadziły Niemcy w roku 1900 drzewa krągłego około 254723 wagony, w tem z Austrii około 151330 wagonów, z Rosyi około 97559 wagonów, z Szwecyi, Norwegii i Finlandyi około 427 wagonów. Przywóz tartego drzewa do Niemiec w tym samym roku wynosił około 164255 wagonów, z czego na Austryę przypada około 56747 wagonów, na Rosyę 29683 wagonów, na Szwecyę, Norwegię i Finlandyę około 52000 wagonów. Austro-Węgry wysłały więc do Niemiec około 63% drzewa okrągłego i około 34.5% drzewa tartego, czyli dały Niemcom prawie $\frac{3}{4}$ zapotrzebowania drzewa krągłego, zaś tylko $\frac{1}{4}$ zapotrzebowania drzewa tartego. Szwecya i Norwegia pokryły około 31.5% zapotrzebowania w drzewie tartem, wysłały zaś do Niemiec tylko bardzo nieznaczną ilość drzewa surowego. Z powyższych dat widać, że już teraz Niemcy pobierają surowy materiał drzewny przeważnie z Austrii, jak nie mniej, że rząd niemiecki bardzo skutecznie wspomaga naszym kosztem swój przemysł tartaczny i papierniczy, pobierając za materiał tartyczny cztery razy większe opłaty cłowe jak za drzewo nieobrobione, krągłe, a do tego wpuszczając bez cłowania drzewo na miazgę papierową i celulozę. Stosunki cłowe są już teraz przykre, trzeba też jasno i wyraźnie sobie powiedzieć, że przesunięcie stosunku

cła od drzewa krągłego i tartego z 1 : 4, jaki obecnie istnieje, na 1 : 6 podług projektowanej niemieckiej taryfy cłowej powinno być ze strony austro-węgierskiej zwalczane wszelkimi środkami, jakimi w ogóle możemy rozporządzać.“

Rzeczywiście projektowane przez rząd niemiecki cła są dla każdego działu produkcji austro-węgierskiej w wysokim stopniu szkodliwe, w szczególności zaś tak dla nas znacząca produkcja drzewna i wszystkie rodzaje przemysłu z tą produkcją w związku będące ciężko ucierpiałyby, gdyby cła niemieckie utrzymały się na projektowanej wysokości, wzgl. na projektowanym stosunku opłaty cłowej od drzewa krągłego i tartego; praca też naszych delegatów do zawierania traktatów handlowych powinna być wyteżoną w kierunku, żeby temu zapobiedz.

Zanim do traktatów przyjdzie, podniesiono jako środek mający przeciwdziałać skutkom podwyższenia cła ze strony Niemiec ustanowienie ze strony Austrii ceł wywozowych od drzewa nieobrobionego i na miazgę drzewną. W ostatnim zaś czasie rozszła się pogłoska, że wywóz drzewa krągłego z Austrii do Niemiec ma być utrudniony podwyższeniem taryf przewozowych, mianowicie ulgi taryfowe, z których korzystają transporty drzewa krągłego wedle wyjątkowej taryfy IX c. k. kolei państwowych, mają być uchylone i na przyszłość korzystać mają z tych ulg tylko drzewo tarte, buczyna krągła i kantowa ponad 2.5 m długości. Co do tego ostatniego środka, jakoteż co do ceł wywozowych, bardzo energicznie popieranych przez przemysłowców, to nie zdają się one być trafne — można przypuszczać niemal z pewnością, że zamiast pomódz, zaszkodziłyby, bo do szkód, jakie już ponosi nasz wywóz tartego materiału, przybyłby zmniejszony wywóz nieobrobionego drzewa, zapotrzebowanie bowiem niemieckie mogłaby pokryć Ameryka, która może być bardzo poważnym konkurentem na targu drzewnym w Niemczech, będąc już nim w Anglii i Francji. Liczyć się zresztą trzeba z możliwością przyznania daleko idących ustępstw ze strony Niemiec np. Rosyi.

Ustanowienie z naszej strony ceł na artykuły przemysłowe, do nas z Niemiec wysyłane, tak wysokich, żeby równoważyły cłom przez Niemcy projektowanym, ewentualnie utrudnienie również cłami, przewozu niemieckich fabrykatów na Wschód, wydaje się najskuteczniejszym środkiem, tem bardziej, że Węgry, bardzo drażliwe w kwestyach finansowych i równie jak my, a może nawet bardziej zagrożone niemieckimi projektami cłowymi od drzewa,

szłyby zgodnie z delegatami austriackimi. Ewentualność takiej cłowej wzajemności zaciążyłaby jednak dopiero wtedy i spowodowałaby Niemców do ustępstw, gdyby z taką groźbą Austro-Węgry nie występowały same jedne, ale łącznie z innymi państwami, do czego zdaje się przyjdzie.

Władysław Tyniecki.
